

ІНСТРУКЦІЙНА КАРТА ЗАНЯТТЯ № 8

для проведення навчальної практики

Навчальна дисципліна: Насінництво і селекції. Робоча професія «Насінняр».

Місце проведення заняття: Лабораторія «Технологія виробництва продукції рослинництва з кормовиробництвом та насінництвом».

Час проведення : 6 годин.

Аудиторія № 31

Тема заняття: Вивчення сортових ознак гороху.

Мета заняття: формування у студентів знань морфологічних ознак гороху, а також умінь за ними ідентифікувати сорти. Навчитися визначати сорти гороху за сортовими ознаками, визначати їх господарсько-біологічні особливості.

Оснащення робочого місця: зразки насіння і гербарні зразки різних сортів гороху.

Правила з техніки безпеки на робочому місці:

1. До виконання практичних робіт допускаються студенти, які ознайомились з правилами техніки безпеки.
2. Перед початком занять підготувати своє робоче місце.
3. На занятті виконувати тільки ту роботу, яка доручена викладачем.
4. При вивченні інструкційного матеріалу треба обережно відноситись з ним.
5. По закінченню занять навести порядок на робочих місцях, віддати викладачу інструкційні карти, додаткову літературу.
6. Студенти несуть відповідальність за порушення правил охорони праці.

Хід заняття.

Завдання 1. Ознайомитися з відмінностями посівного і польового гороху.

Завдання 2. Ознайомитися з різновидностями і сортовими ознаками посівного гороху.

Завдання 3. Описати сорти гороху різних строків досягання, рекомендованих для Степової зони України.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ.

В виробництві вирощують сорти посівного і польового гороху. Найбільше значення в рільництві мають сорти посівного гороху. Вони використовуються головним чином для харчових цілей.

Польові горохи (пелюшки) використовуються переважно на корм скоту у вигляді зеленої маси, сіна і концентратів.

Відмінні ознаки посівного і польового гороху

Ознаки	Горох посівний	Горох польовий
Колір квітів	Білий	Червоний
Колір прилистків	Зелений	Антоціановий

Колір насіння	Біло-рожевий, зелений	Темно-жовто-коричневий
Форма насіння	Округла	Округло-кутаста або кутаста
Колір рубчика	Білий, рідше чорний	Коричневий або чорний

Польовий горох є злісним засмічувачем посівного гороху. Ось чому, там, де сіють посівний горох, не вирощують сорти польового гороху (пелюшки).

Єдиним способом боротьби з засмічувачем посівного гороху пелюшкою є сортополка. Її краще проводити в вазі сходів по антоціановому забарвленню прилистків, або під час цвітіння. По яскраво червоному забарвленню квітів.

Різновидності гороху визначають за кількома основними характерними ознаками.

Форма стебла. У гороху розрізняють стебло просте і фасційоване (Мал.1).

Мал.1. Звичайне та фасційоване (штамбове) стебло гороху.

Забарвлення сім'ядолей може бути жовтим (від жовтого до оранжевого) і зеленим (від світло- до темно-зеленого).

Забарвлення насіннєвої оболонки у різновидностей гороху буває біло-рожеве, оранжеве, сизо-зелене, оливково-зелене (Мал.2).

Мал.2. Забарвлення насінневої оболонки

Забарвлення насінного рубчика (місце прикріплення насінної ніжки до насінини) — світле, буре або чорне. У форм з білими квітками рубчик світлий, рідко чорний і ніколи не буває бурим.

Форми з червоними квітками мають бурий або чорний насінний рубчик.

Розмір насінини. Цей показник виражають через масу 1000 насінин: невелика - до 170 г; середня - 170-250; велика - понад 250 г.

Сортові ознаки. Сорти гороху при апробації визначають за комплексом ознак.

Довжина стебла. За цією ознакою розрізняють низькорослі або карликові (до 50 см), напівкарликові (51-80 см), середньорослі (81-130 см) і високорослі (131 см і більше) сорти. Слід пам'ятати, що цими показниками користуються тоді, коли сорти вирощувалися за однакових умов.

Кількість міжвузлів до першого бобу - досить стійка сортова ознака, що тісно пов'язана з тривалістю вегетаційного періоду. Цей показник варіює у

скоростиглих сортів у межах 7-11, середньостиглих – 12-15 і пізньостиглих-16-23.

Форма бобу може бути прямою, злегка зігнутою і шаблеподібною. Кінець бобу може бути тупий або загострений. Форму бобу визначають на першому або другому знизу плодоносному вузлі.

Розміри бобів у гороху розрізняють за їх довжиною і шириною. За довжиною поділяють на невеликі (3-4,5 см), середні (4,6-6), великі (6,1-10), дуже великі (понад 10 см) боби. За шириною - на вузькі (0,3-0,4), середні (0,5-0,8) та широкі (0,8-1,2 см). Цей показник також визначають на бобах першого або другого знизу плодоносного міжвузля.

Кількість насінин у бобі зумовлюється переважно умовами вирощування, але в середньому за цим показником сорти розрізняються між собою. Вона буває невеликою – 3-4, середньою – 5-7 і великою - до 12 насінин (Мал.3).

Мал.3. Кількість насінин у бобі

Форма насіння буває: овальна, округла, округло-кутаста і кутаста.

Поверхня насіння буває: гладенькою, зморшкуватою і вдавненою.

Контрольні питання для перевірки засвоєння матеріалу.

1. Вкажіть відмінності посівного гороху та гороху пелюшки.
2. Яким способом можна позбутися від засмічення посівного гороху пелюшкою?

3. Який вигляд має фасційоване стебло гороху?
4. Яким може бути забарвлення насінневої оболонки у різновидностей гороху?
5. Як розподіляють сорти гороху за довжиною стебла?
6. Як поділяють сорти гороху за кількістю насінин у бобі?
7. Якою може бути поверхня насіння гороху?

Після виконання завдання студент повинен:

Знати	Вміти
відмінності посівного та польового гороху; морфологічні ознаки гороху, за якими визначають його різновидності; сортові ознаки гороху.	визначати відрізняти посівний і польовий горох по зерну, по рослинам в полі; розрізняти ознаки пелюшки, за якими ведуть сортополку; визначати різновидності гороху за морфологічними ознаками; визначати сортові ознаки гороху.

Домашнє завдання : Молоцький М. Я., Васильківський С.П., Князюк В.І. Селекція та насінництво польових культур. Практикум. – К.: Вища школа, 1995-236 с. С. 182-185.